

2016-02-25

Fi.registrator@regeringskansliet.se

Mona-lisa.franneby@regeringskansliet.se

Dnr Fi2016/00169/BaS

Yttrande över Tillgång till betalkonto med grundläggande funktioner, delrapport 2 från 2015 års betaltjänstutredning (Fi 2015:02)

Tillgång till betalt- och kontantjänster

Betalkontodirektivet kräver att medlemsstaterna ser till att samtliga konsumenter är garanterade betalkonton med grundläggande funktioner. För att uppnå detta ska alla eller ett tillräckligt antal kreditinstitut erbjuda dessa konton och de betaltjänster som utgör grundläggande funktioner, både idag och i framtiden. Grundläggande funktioner omfattar bland annat insättning och uttag av kontanter. Sverige har alltså en skyldighet att se till att det finns betalkonton med samtliga betaltjänster som räknas upp i direktivet och att tillräckligt många institut erbjuder dem.

Utredningen föreslår en reglering som innebär att kreditinstituten även fortsättningsvis själva ska få välja vilka av dessa betaltjänster de vill erbjuda. Vi ifrågasätter om en lagstiftning där instituten själva avgör vilka tjänster som ska erbjudas kan säkerställa att Sverige lever upp till direktivets krav att garantera samtliga konsumenter rätt till betaltjänsterna, idag och i framtiden.

Om inga krav ställs på institutens tjänsteutbud kan t.ex. kontantservicen avvecklas snabbt och helt försvinna från marknaden utan att staten kan förhindra det. Bankföreningens statistik visar att över hälften av bankkontoren var kontantlösa vid utgången av år 2014. Under år 2015 har ännu fler bankkontor blivit kontantlösa.

Vi är övertygande om att det går att skapa en reglering som kan anses vara konkurrensneutral även om exempelvis mindre nischbanker undantas. Vi uppmanar därför regeringen att tillsätta en särskild oberoende utredare som snarast finner vägar att genom lagstiftning säkerställa att samtliga konsumenter garanteras rätt till betaltjänster.

Vi förundras över hur utredningen kommit fram till bedömning att dagens tillgång till de betaltjänster som ska garanteras konsumenter är tillräcklig i Sverige för att leva upp till direktivets krav.

I länsstyrelsernas årsrapport från 2015 konstateras bland annat att flera konsumentgrupper såsom äldre personer, personer med funktionsnedsättning, nyanlända och personer med dålig ekonomi inte i tillräcklig utsträckning kan ta del av de digitala betaltjänsterna och därför fortfarande har behov av kontanttjänster. Vidare finns vissa geografiska områden där brister i tekniken och bredbandstäckningen gör att digitala betalsätt fungerar mindre bra och därmed gör personer och företag i sådana områden beroende av kontanter. Det är i dessa avseenden framförallt tillgången till insättnings tjänster som är bristfällig idag.

För att kunna göra insättningar är konsumenterna hänvisade till kreditinstituten, till skillnad från uttag där också andra aktörer tillhandahåller tjänsten. Direktivet har ett tydligt konsumentperspektiv som ställer höga krav på tillgången på kontanttjänster för de konsumenterna som inte har några alternativ. Vi delar därför Anna Wilbes uppfattning att det kan ifrågasättas om Sverige idag lever upp till direktivets krav att garantera konsumenterna tillräcklig tillgång till kontanttjänster.

Byte av betalkonto

Enligt betalkontodirektivet ska betaltjänstleverantörer tillhandahålla en tjänst för byte av betalkonto mellan olika leverantörer, och i direktivet finns regler om de olika stegen i bytesprocessen. Medlemsstaterna tillåts dock fastställa eller bibehålla alternativa rutiner, om det tydligt främjar konsumenten och bytet slutförs inom högst samma tidsram som bytestjänsten enligt direktivet. I Sverige finns en fungerande rutin för bankbyte.

Vi anser att den bästa metoden för att underlätta bankbyte för konsumenten är att införa nummerportabilitet – det vill säga möjligheten att behålla sina kontonummer vid bankbyte. Vi är övertygade om att detta kommer att få fler konsumenter att byta bank och att konkurrensen därmed ökar, vilket torde leda till att hushållen sparar pengar. Under våra många år med brukarfrågor har vi ständigt hört invändningar mot förslag till reformer i konsumenternas intresse. ”Det blir för dyrt.” ”Det är tekniskt omöjligt, eller i alla fall tekniskt mycket komplicerat.” ”Kunderna är inte intresserade.” ”Det har nyligen investerats stora belopp i en teknisk lösning som inte kan anpassas till förslaget.” ”Omvärlden accepterar inte en sådan förändring.” Vår erfarenhet av liknande invändningar mot reformkrav på andra områden är att de, sedda i efterhand, ofta framstår som den obotfärdiges förhinder. Nummerportabilitet för fast och mobil telefoni infördes för många år sedan trots segt motstånd från branschen. Det har visat sig tekniskt väl genomförbart och ett viktigt för att stärka konkurrensen.

Möjlighet att jämföra avgifter

Betalkontodirektivet innehåller en mängd bestämmelser som syftar till att underlätta för konsumenterna att jämföra avgifter för betalkonton och tjänster som kan knytas till sådana konton. Regler ska införas i nationell rätt om kreditinstitutens skyldighet att lämna standardiserad information till konsumenterna. Utredningen föreslår att Finansinspektionen ska få i uppdrag att driva en webbplats med jämförelse av avgifter som konsumenterna enligt betalkontodirektivet ska ha tillgång till.

Vi ställer oss positiva till att konkurrensneutrala och icke diskriminerande webbaserade prisjämförelsetjänster finns för att öka möjligheten för allmänheten att jämföra avgifter och tjänster. Det finns en på frivillig väg hos Bank- och Finansbyrån, konsumenternas.se. Frågan om var en sådan tjänst ska finnas tar vi inte ställning till. Huvudsaken är att det finns. Det är dock viktigt att lösningen inte bara är webbaserad, utan måste kunna användas av alla. Informationen ska vara på lätt svenska och andra språk. Om Finansinspektionen får detta uppdrag föreslår vi att själva prisjämförelsetjänsten skapas som öppen data (PSI-direktivet) så kan informationen finnas på många fler platser som vill erbjuda prisjämförelse inom detta område.

Tvister

Utredningens föreslår att konsumenters rätt till alternativ lösning av tvister till följd av betalkontodirektivet ska tillgodoses genom att de får möjlighet att vända sig till Allmänna reklamationsnämnden. Till detta ställer vi oss positiva. Allmänna reklamationsnämnden kan också delegera detta till annat oberoende tvistlösningsorgan.

Jan Bertoft
generalsekreterare